

1821

Δρόμοι της φωτιάς

ΤΡΙΤΗ 11 ΜΑΪΟΥ 2021

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΚΟΡΑΗΣ

- ▶ Ο Σμυρνιός έμπορος που τον κέρδισε ο... Λόγιος κι όχι ο Κερδώς Ερμής
- ▶ Η «μετακένωση» της δυτικής παιδείας και η «μέση οδός» στη γλώσσα

3/21

ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ

- ▶ Το δράμα για το ενιαίο Χριστιανικό βασίλειο των Βαλκανικών λαών
- ▶ Η προδοσία, η «εκτέλεση άνευ δίκης» και η κληρονομιά στους Ρωμιούς

2/20

▶ ΠΛΑΤΕΙΕΣ ΚΑΙ ΑΓΑΛΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

- ☑ Από Ομόνοια σε... Παπαδιαμαντόπουλου!
- ☑ Τιμή στον παλιό άρχοντα της Πάτρας

4/22

▶ ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΗΡΩΕΣ

- ☑ Ο Γ. Δενδρολίβανος που «σκάνανε» τον Πατραϊκό

▶ Η ΕΞΩΘΕΝ ΒΟΗΘΕΙΑ...

- ☑ Ο Σατωβριάνδος που έψαχνε τον Λεωνίδα...

4/22

Επιμέλεια:
ΚΩΣΤΑΣ
ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΜΕ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΩΝ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΣΟΡΟΠΤΙΜΙΣΤΙΚΟΣ
ΟΜΙΛΟΣ ΠΑΤΡΑΣ
«ΔΑΝΙΗΛΙΣ»

1821

Δρόμοι

ΟΔΟΣ ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ RIGA FERAIΟΥ

ΟΝΟΜΑΤΟΔΟΣΙΑ ΤΗΣ ΟΔΟΥ:
1875

Η υπογραφή και ο ανδριάντας του Ρήγα Φεραίου

Αναμνηστική πλάκα στον πύργο Νεμπόισα του Βελιγραδίου, εκεί όπου ο Ρήγας Βελεστινλής βρήκε φρικτό θάνατο από τους Οθωμανούς

Η «Χάρτα της Ελλάδος εν η περιέχονται αι νήσοι αυτής και μέρος των εις την Ευρώπην και Μικράν Ασίαν πολυαριθμίων αποικιών αυτής». Τυπώθηκε από τον Ρήγα Φεραίο (πίνακας από το Μουσείο Μπενάκη) στη Βιέννη το 1797

Στο επόμενο
Οικογένεια
Κουμανιώτη

Ρήγας Φεραίος - Βελεστινλής Ως πότε παλικάρια..;

Δεν υπάρχουν πιο αντιπροσωπευτικά λόγια από εκείνα του Φρανσουά Πουκεβίλ, για να περιγράψει κανείς την προσφορά του Ρήγα Φεραίου στην ελληνική Επανάσταση: «Οι Έλληνες πολεμούσαν έχοντας στα χείλη τους τις τρομερές στροφές του Ρήγα...».

ΚΑΙ Η ΑΛΗΘΕΙΑ είναι ότι οι πασιγνωστοί στίχοι του «Θούριου» παραμένουν επίκαιροι ακόμη και στις μέρες μας, 200 χρόνια μετά την έναρξη του Αγώνα:

«Ως πότε παλικάρια θα ζούμε στα στενά,
μονάχοι σαν λιοντάρια, στες ράχες στα βουνά;
(...) Κάλιο είναι μια ώρα ελεύθερη ζωή
παρά σαράντα χρόνια, σκλαβιά και φυλακή».

ΑΚΟΜΗ και η σπουδαιότερη μορφή της Επανάστασης, ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, έκλινε ευλαβικά το γόνυ στον γεννημένο το 1757 στο Βελεστίνο της Μαγνησίας, στοχαστή και φιλόσοφο: «Εστάθη ο μεγαλύτερος ευεργέτης της φυλής μας. Το μελάνι του θα είναι πολύτιμο ενώπιον του Θεού, όσο το αίμα του Αγίου».

ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΚΟ ΕΠΩΝΥΜΟ του Ρήγα ήταν Κυρίτζης ή Κυρατζής ή Κυριαζής. Τα πρώτα του γράμματα τα διδάχθηκε από έναν ιερέα στο Βελεστίνο και κατόπιν στη Ζαγορά, ενώ ο πατέρας του, Γεώργιος, τον έστειλε και στα Αμπελάκια για περαιτέρω μόρφωση. Όταν επέστρεψε, έγινε δάσκαλος στην κοινότητα Κισσού Πηλίου. Σε ηλικία 20 ετών σκότωσε στο Βελεστίνο έναν Τούρκο πρόκριτο και κατέφυγε στο Λιτόχωρο του Ολύμπου, εκεί όπου κατατάχθηκε στο σώμα αρματολών του θείου του, Σπύρου Ζήρα. Αργότερα θα βρεθεί και στο Άγιο Όρος, φιλοξενούμενος του γηγουμένου της μονής Βατοπεδίου, Κοσμά, εμπλουτίζοντας τις γνώσεις του στη βιβλιοθήκη της φημισμένης Αθωνιάδας Σχολής.

ΕΤΟΙΜΟΣ, ΠΛΕΟΝ, για το μεγάλο άλμα θα ταξιδέψει στην Κωνσταντινούπολη για σπουδές, μετά από πρόσκληση του πρέσβη της Ρωσίας, στην οικία του οποίου γνώρισε τον πρίγκιπα Αλέξανδρο Υψηλάντη, μέγα διερμνέα του Σουλτάνου και παππού του μετέπειτα αρχηγού της Φιλικής Εταιρίας. Στη Βασιλεύουσα θα διευρύνει τις σπουδές του, μαθαίνοντας Γαλλικά, Ιταλικά και Γερμανικά. Στην συνέχεια θα ακολουθήσει τον ηγεμόνα - πλέον - της Μολδαβίας, Υψηλάντη στο Ιάσιο και θα γίνει γραμματέας του ηγεμόνα της Βλαχίας Νικόλαου Μαυρογένη, ο οποίος θα αποκεφαλιστεί μετά τον Ρωσο-

ΞΕΡΑΤΕ ΟΤΙ..;

☑ **Μόλις μαθεύτηκε η σύλληψη του Ρήγα πολλοί έκαναν έκκληση, στον σουλτάνο Σελίμ Γ', για την απελευθέρωσή του, ωστόσο, οι εχθροί του Βελεστινλή χρησιμοποίησαν το επικείμενο της «απειλής γενικευμένης εξέγερσης στα Βαλκάνια». Παράλληλα, και ο ηγεμόνας του Βιδινίου, Οσμάν Πασβάνογλου, που ήταν φίλος του Ρήγα, δεν κατάφερε να πετύχει την απελευθέρωσή του.**

☑ **Μαζί με τον Ρήγα Φεραίο εκτελέστηκαν και οι Ευστράτιος Αργέντης (31 χρονών, έμπορος από Χίο), Δημήτριος Νικολίδης (32 χρονών, γιατρός από Ιωάννινα), Αντώνιος Κορωνίης (27 χρονών, έμπορος και λόγιος από Χίο), Ιωάννης Καρτζής (31 χρονών, λόγιος από τη Λευκωσία), Θεοκάρης Γεωργίου Τουρούνητσης (22 χρονών, έμπορος από Σιάτιστα), Ιωάννης Εμμανουήλ (24 χρονών, φοιτητής Ιατρικής από Καστοριά) και Παναγιώτης Εμμανουήλ (22 χρονών, αδερφός του προηγούμενου και υπάλληλος του Αργέντη).**

☑ **Ο Ρήγας Φεραίος είχε αλληλογραφία με τον αρχιεπίσκοπο Κύριλλο τον Πατέρα στο Ιάσιο.**

☑ **Ο ιστορικός Ιωάννης Κορδάτος ονομάζει τον «Θούριο» ως «Παμβαλκανικό εμβαστήριο».**

☑ **Η οδός Ρήγα Φεραίου της Πάτρας από την Αγίου Νικολάου έως την Καρόλου ονομαζόταν από το 1915 Μιχαλακοπούλου, προς τιμήν του Βενεζελικού πολιτικού Ανδρέα Μιχαλακοπούλου (στην συγκεκριμένη οδό ήταν η οικία του), όμως η αλλαγή δεν άντεξε στον χρόνο (περίπτωση πλατείας Ολγας, κ.ά.).**

☑ **«Ρήγας Φεραίος» ονομαζόταν το φιλολογικό περιοδικό που εκδιδόταν στην Πάτρα από το 1903 έως το 1916.**

τουρκικό πόλεμο του 1790 και την ήττα της Τουρκίας. Ο Ρήγας Φεραίος θα καταφύγει τότε στη Βιέννη, την οποία θα μετατρέψει σε έδρα της επαναστατικής του δράσης. Ο Αυστριακό βαρώνος Ελληνικής καταγωγής Χριστόδουλος Λάνγκενφελτ-Κιρλιανός θα τον φέρει σε επαφή με τους ομογενείς, εμπόρους ή σπουδαστές, αλλά και τους αδερφούς Πούλιους, τυπογράφους από τη Σιάτιστα. Εκεί θα τυπώσει τον «Θούριο και την «Χάρτα» που φιλοτεχνήθηκε από τον Αυστριακό λιθογράφο Φρανσουά Μίλερ, σε χιλιάδες αντίτυπα προκειμένου να μοιραστούν στους Ρωμιούς των Βαλκανίων, αλλά και το «Σχολείον των Ντελικάτων Εραστών», το «Φυσικής Απάνθισμα», το «Ηθικός Τρίπους», το «Σύνταγμα της Ελληνικής Δημοκρατίας», τα «Δίκαια του Ανθρώπου», καθώς και τον α' τόμο του «Νέου Αναχάριστος».

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟ του Ρήγα ήταν ξεκάθαρο: Η απελευθέρωση και ενοποίηση όλων των βαλκανικών λαών, με ηγέτιδα δύναμη τον ελληνισμό, σε ένα ελεύθερο Χριστιανικό βασίλειο.

ΤΟ 1792 η υπογραφή της Ρωσοτουρκικής συνθήκης ειρήνης στο Ιάσιο οδήγησε τις ελπίδες του Ρήγα για απελευθέρωση των Ελλήνων στην Γαλλία και στον Βοναπάρτη. Κάποιοι οργανωμένοι επαναστατικοί πυρήνες δεν υπήρχαν, όμως, φλόγα και πίστη.

ΑΦΟΡΜΗ για τη σύλληψη του οραματιστή Ρήγα στάθηκαν δύο επαναστατικές προκλήσεις, το «Επαναστατικό Μανιφέστο» και η Προκήρυξη», που τυπώθηκαν σε μεγάλο αριθμό αντιτύπων και οι οποίες έπεσαν στα χέρια του εμπόρου Δημητρίου Οικονόμου. Αυτός είτε από δολιότητα είτε από φόβο κατέδωσε τα πάντα στον βαρόνο Πιπτόνι, διοικητή της Αστυνομίας στη Τεργεστή. Ο Πιπτόνι, με τη σειρά του ενημέρωσε τον κυβερνήτη της πόλης, κόντε Πομπήιο Μπριγκίντο κι αυτός διέταξε την σύλληψη των συνωμοτών, κάτι που έγινε σε ξενοδοχείο της Τεργεστής στις 19 Δεκεμβρίου 1797.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΡΓΕΣΤΗ οι κρατούμενοι μεταφέρθηκαν στη Βιέννη και στην συνέχεια ο Ρήγας και οι σύντροφοί του παραδόθηκαν στις 10 Μαΐου 1798 στους Τούρκους και φυλακίστηκαν στον παραποτάμιο πύργο Νεμπόισα του Βελιγραδίου. Εκεί, ύστερα από συνεχή βασανιστήρια, στραγγαλίστηκαν στις 24 Ιουνίου και τα σώματά τους ρίχτηκαν στον Δούναβη. Η εντολή της Υψηλής Πύλης ήταν: «Εκτέλεση άνευ δίκης».

ΤΟ ΑΙΜΑ ΤΟΥ ΡΗΓΑ δεν κύθηκε, όμως, μάταια. Οσοι από τους Ιερολοχίτες στο Δραγατσάνι δεν βρήκαν τον θάνατο στη μάχη κι έπεσαν στα χέρια των τυράννων, τραγουδούσαν τον Θούριο όταν τους οδηγούσαν στη σφαγή...

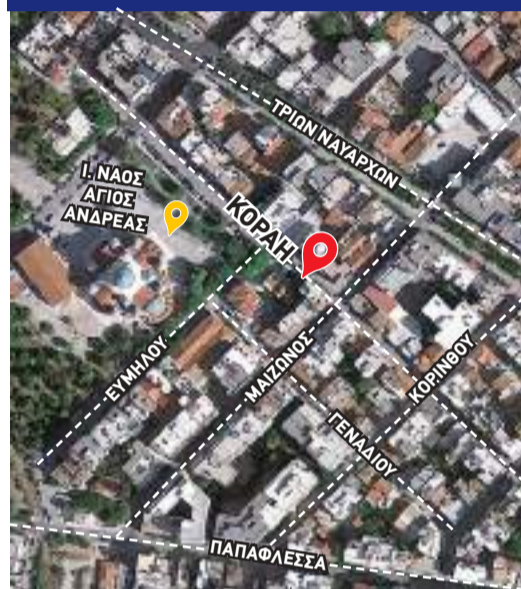
της φωτιάς

Το άγαλμα του Αδαμάντιου Κοραή μπροστά από την Πρυτανεία του Πανεπιστημίου Αθηνών. Ο ίδιος ήταν Ορθόδοξος Χριστιανός, αλλά ήταν, ταυτόχρονα, και οπαδός της Ανεξίθρησκείας, στηλιτεύοντας τα κακώς κείμενα κλήρου και μοναχισμού: «Ο φίλαρκος ιερωμένος καταντᾷ εἰς φονικὸν τύραννον, ὁ φιλόπλουτος εἰς αἰσχροκερδῆ γόητα καὶ ὁ φιλήδονος γίνεται ἵππος θηλυμανῆς»

Στο επόμενο Νικητάρς

ΟΔΟΣ ΚΟΡΑΗ ΚΟΡΑΙ

ΟΝΟΜΑΤΟΔΟΣΙΑ ΤΗΣ ΟΔΟΥ: ΜΕΤΑΞΥ 1875 ΚΑΙ 1894

Αδαμάντιος Κοραΐς «Ο καιρός των Γραικών...»

Η Σμύρνη ήταν ανέκαθεν η γενέτειρα σπουδαίων ανθρώπων. Από τον Ομπρο (τον οποίο διεκδικούν, βέβαια, άλλες 6 πόλεις!) και τον Οίκο των Καντακουζηνών, μέχρι τον εθνομάρτυρα Μητροπολίτη Χρυσόστομο και τον Αριστοτέλη Νάσση, η πρωτεύουσα της Ιωνίας αποτελούσε για αιώνες ένα σύμβολο ελλητισμού.

ΕΚΕΙ ΓΕΝΝΗΘΗΚΕ, το 1748 και ο Αδαμάντιος Κοραΐς. Το πρώτο από τα 8 παιδιά του επιτυχημένου εμπόρου μεταξιού, με καταγωγή την Χίο, Ιωάννη Κοραΐ, ο οποίος ήταν και Επίτροπος του Μετοχίου του Παναγίου Τάφου στη Σμύρνη και της Θωμαΐδας Ρυσίου, από τις ελαχίστες γυναίκες της εποχής που ήξεραν ανάγνωση και γραφή. Τα γονίδια του πολιτισμού ήταν διάχυτα στο DNA του Αδαμάντιου Κοραΐ, με χαρακτηριστικότερο παράδειγμα εκείνο της πλούσιας βιβλιοθήκης του παππού του (με έργα του Στράβωνα κι άλλων μεγάλων του πνεύματος), ο οποίος στη διαθήκη του είχε βάλει όρο ότι τα βιβλία θα τα έπαιρνε όποιο εγγόνι του τέλειωνε πρώτο το Δημοτικό σχολείο, γνωρίζοντας πιο πολλά κι από το δάσκαλό του.

Ο 12ΕΤΗΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ Κοραΐς ήταν αυτός που έμελε να εκπληρώσει την επιθυμία του παππού του, έστω κι αν λίγο αργότερα στην Ευαγγελική Σχολή της Σμύρνης θα περιέγραφε την εκπαίδευσή του με τα εξής λόγια: «Διδασκαλίαν πολλά πωκῆν, συνωδευομένην με ραβδισμὸν πλουσιοπάροχον». Ο Κοραΐς άντεξε. Και όχι μόνο άντεξε, αλλά ήταν σφουγγάρι γνώσης, έμαθε Γαλλικά και Ιταλικά, διδάχθηκε από κάποιον Εβραίο τα Εβραϊκά και από τον Ολλανδό πάστορα της Σμύρνης τα Λατινικά.

ΔΥΣΤΥΧΩΣ από τα 8 παιδιά της οικογένειας Κοραΐ είχαν επιζήσει μόνο τα δύο. Επιθυμία, λοιπόν, του Ιωάννη Κοραΐ ήταν ο Αδαμάντιος να ασχοληθεί με το εμπόριο και κάπως έτσι το 1771 κατέληξε στο Αμστερνταμ. Εκεί, παράλληλα με τις οικογενειακές επιχειρήσεις, θα μπορούσε να διευρύνει και τους πνευματικούς του ορίζοντες. Ο Αδαμάντιος Κοραΐς γνωρίζει, πλέον, και Ολλανδικά και Ισπανικά και κιθάρα και ξιφασκία και γεωμετρία! Παράλληλα, γνωρίζει μια Λουθηρανική και δρομολογεί γάμο μαζί της, όμως ο θάνατός της από σύντομη ασθένεια, ανατρέπει τα πράγματα.

ΔΥΣΤΥΧΩΣ, δεν στάθηκε τυχερός στα επιχειρηματικά. Ένας έμπιστος υπάλληλος του πατέρα του θα γράψει στον Ιωάννη Κοραΐ: «Ένας νεαρός των δημοσίων

☑ Ο Άγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως έγραψε τα εξής για τον Κοραΐ: «Έντὸς τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας ἡ πρώτη σημαντικὴ προσπάθεια εἰς τὸν τομέα αὐτὸν [δηλ. τὴν κατήχηση τοῦ λαοῦ] ὀφείλεται εἰς τὸν μέγαν διδάσκαλον τοῦ Γένους Ἀδαμάντιον Κοραΐν». Και «αἱ πολλὰ ὑποσημειώσεις, ἅπασαι τοῦ Ἀδ. Κοραΐ, ἀποκαλύπτουσι τὴν βαθεῖαν γνῶσιν τῶν θεμάτων τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑπὸ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ διδασκάλου τοῦ Γένους».

☑ Ο Κοραΐς, μαζί με τον Ανθιμο Γαζή, ίδρυσαν το 1811 το περιοδικό «Ερμής ο Λόγιος».

☑ Το 1805 γνώρισε από κοντά τον Ναπολέοντα, όταν του ζητήθηκε να μεταφράσει τα Γεωγραφικά του Στράβωνα στα Γαλλικά προς 3.000 για χρήση σε επικείμενη εκστρατεία.

☑ Με τα ποιήματα «Αἶσμα Πολεμιστῆριον», «Σάλπισμα Πολεμιστῆριον» και το «Υπόμνημα περὶ τῆς παρουσίας καταστάσεως τῆς Ἑλλάδος», προσπάθησε να τονώσει τις ελπίδες των Ελλήνων για απελευθέρωση.

☑ Εξέδωσε 66 τόμους βιβλίων, από αυτούς οι 17 αποτελούν την «Ελληνική Βιβλιοθήκη» και οι 9 τα «Πάρεργα της Ελληνικής Βιβλιοθήκης».

☑ Ο γλωσσολόγος Μανώλης Τριανταφυλλίδης έγραψε ότι ο Κοραΐς «ζητούσε μιὰ καλλιέργεια τῆς Δημοτικῆς καὶ διόρθωση τῶν βαρβαρικῶν στοιχείων», ἐνῶ σύμφωνα με τὸν Γεώργιο Μπαμπινιώτη: «Ὁ Κοραΐς οὔτε σὴν Δημοτικῆ, ὅπως τὴ νοοῦμε σήμερα, ἔγραψε, οὔτε εἰδικὴ γλωσσολογικὴ κατάρτιση διέθετε. Ἐγραψε σε γλῶσσα που αποτελοῦσε ἀπλοποιημένη μορφή τῆς Εκκλησιαστικῆς κοινῆς τῶν τελευταίων μεταβυζαντινῶν αἰώνων, σὴν πράξη, ὅμως, ἔγραψε σε μιὰ μορφή δημοτικίζουσας καθαρεύουσας».

☑ Στην οδό Κοραΐ της Πάτρας βρέθηκαν τάφοι του 5ου μ.Χ. αιώνα.

σχέσεων ντυμένος με φράκο και καπέλο σα Γάλλος, πάει στην Όπερα κι αναλώνεται σε συναναστροφές κι απολαύσεις. Δεν κάνει για εμπόριο!».

ΝΑΙ, ΤΑ ΕΠΟΜΕΝΑ ΧΡΟΝΙΑ θα τον κερδίσει ο... «Λόγιος Ερμής» παρά ο «Κερδῶς Ερμής».

Θα ταξιδέψει στη Λειψία, στη Βιέννη, στη Βενετία, θα γυρίσει στην Σμύρνη το 1779, εκεί όπου θα δει την πατρική του οικία κατεστραμμένη από πυρκαγιά, που είχε κάψει μεγάλο μέρος της πόλης. Θα ξαναφύγει για το Μονπελιέ για να σπουδάσει Ιατρική. Χρεοκοπημένος και με τους γονείς του, πλέον, νεκρούς, θα φτάσει στο Παρίσι τις παραμονές της Γαλλικής Επανάστασης, εγκαθιστάμενος λίγα μόλις χιλιόμετρα μακριά από τη Βασίλη. Θα γνωριστεί με Επαναστάτες και Φιλελεύθερους όπως ο μετέπειτα πρόεδρος των ΗΠΑ Τόμας Τζέφερσον, θα μυηθεί στα γραπτά των Βολταίρου, Ρουσό, Μοντεσκιέ και Ντιντερό και θα γράψει: «Δὲν ἔμειναν ἀμφιβολία [...] ὅτι ἔφθασε καὶ τῶν Γραικῶν ὁ καλὸς καιρὸς, καὶ ἔφθασε μὲ τὸσπιν ὀρμήν ὥστε καμμία δύναμις ἀνθρώπινος δὲν εἶναι πλέον καλὴ νὰ μᾶς ὀπισθοποδίσῃ». Ο ίδιος πίστευε πάντως στην πνευματική προετοιμασία του Γένους, η οποία έπρεπε να προηγηθεί της ένοπλης Επανάστασης.

Η «ΜΕΤΑΚΕΝΩΣΗ» της Δυτικής παιδείας στην Ελλάδα, η «μέση οδός» στη γλώσσα και η άποψη ότι «μόνον τοῦ Εὐαγγελίου ἡ διδαχὴ ἔμπορε νὰ σώσῃ τὴν αὐτονομίαν τοῦ Γένους», ήταν βασικές του θέσεις, αν και δεν έλειψε και η σύγκρουση με την Εκκλησία.

Και κάτι τελευταίο: Η σχέση του με την Πάτρα είναι η φιλοξενία του στο Λιβόρνο από τον πατρικό έμπορο Γεώργιο Κωστάκη και η έκδοση στην πόλη μας του φυλλαδίου του «Τί συμφέρει εἰς τὴν ἐλευθερωμένην ἀπὸ τοῦς Τούρκους Ἑλλάδα νὰ πράξῃ εἰς τὰς παρούσας περιστάσεις διὰ νὰ μὴ δουλωθῇ εἰς Χριστιανούς Τουρκίζοντας», με το οποίο αντιπολιτευόταν τον Καποδίστρια.

Ο ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΚΟΡΑΗΣ πέθανε το 1833 μετά από ένα ατύχημα. Συγκεκριμένα υπέστη κάταγμα στο μηριαίο οστόν και μυϊκή κάκωση κι αυτό σε συνδυασμό με την επιδεινούμενη αρθρίτιδα από την οποία έπαυσε, έπίπευσε το τέλος.

ΑΚΟΜΗ ΚΑΙ ΣΗΜΕΡΑ κάποιες απόψεις του αποτελούν σημείο τριβής. Η προσφορά του, όμως, στον ελληνισμό είναι ανεκτίμητη.

Η υπογραφή και πίνακας του Αδαμάντιου Κοραΐ, ο οποίος αντιτάχθηκε στη Γαλλική Επανάσταση κατά τη ριζοσπαστική της περίοδο (1792-1795), περιγράφοντας την ως «βάρβαρη εποχή», υπό την κυριαρχία «κανιβάλων», «δολοφόνων» και «ληστών»

Ο τάφος του Κοραΐ στο κοιμητήριο του Μονπαρνάς, στον οποίο είναι χαραγμένη η επιγραφή που είχε συντάξει ο ίδιος: «Αδαμάντιος Κοραΐς Χίος Ὑπὸ ξένην μὲν ἴσα δὲ τῇ φυσάσῃ μ' Ἑλλάδι πεφιλημένην γῆν τῶν Παρισίων κείμαι»

1821 Δρόμοι της φωτιάς

▶ Η ΕΞΩΘΕΝ ΒΟΗΘΕΙΑ...

Σατωβριάνδος Μοναρχικός, Δημοκράτης και λάτρης της Ελλάδας!

ΕΤΟΣ ΓΕΝΝΗΣΗΣ: 1768 (ΣΑΙΝ ΜΑΛΟ, ΒΡΕΤΑΝΗ)

ΕΤΟΣ ΘΑΝΑΤΟΥ: 1848 (ΠΑΡΙΣΙ)

«**Η ΓΑΛΛΙΑ** είναι η πρωτόκοκος θυγάτηρ της Ελλάδος κατά τε την ανδρείαν, την ευφυϊαν και τας τέχνας». Ο Φρανσουά-Ογκύστ-Ρενέ, υποκόμης ντε Σατωμπριάν ή απλά Σατωβριάνδος στην εξελληνισμένη του μορφή, ήταν λάτρης της Ελλάδας.

Παρότι όταν επισκέφτηκε την χώρα μας το 1806 δεν του αποκαλύφθηκε η αρχαία Ελλάδα (««Λεωνίδα» έκραξα, αλλ' ουδέν των ερειπίων επανέλαβε το μέγα τούτο όνομα...», έγραψε χαρακτηριστικά), εντούτοις στάθηκε στο πλευρό των Επαναστατημένων Ελλήνων, συνδεόμενος με

τις φιλελληνικές εταιρείες. Παράλληλα, σε μια νέα έκδοση του περίφημου «Οδοιπορικού» του, προέταξε το «Υπόμνημα περί Ελλάδος», στο οποίο υποστήριξε από νομικής, ιστορικής και πθι-

κής απόψεως τα δίκαια των Ελλήνων.

Ο άνθρωπος για τον οποίον ο Βίκτωρας Ουγκώ αναφώνησε: «Θέλω να είμαι ή Σατωβριάνδος ή τίποτα», ήταν άνθρωπος των μεγάλων αντιφάσεων. Ήταν Μοναρχικός και πρωτεργάτης της Γαλλικής επέμβασης για την κατάνηξη της Επανάστασης στην Ισπανία, αλλά και οπαδός, ταυτόχρονα της ελευθερίας του Τύπου, αντίπαλος του Ναπολέοντα τον οποίο συνέκρινε με τον Νέρωνα και υπερασπιστής της Ελληνικής Επανάστασης, με αποτέλεσμα να κατηγορηθεί από την συντηρητική παράταξη της χώρας του ότι προκαλούσε επαναστατικές ανησυχίες στη νεολαία. Ο ίδιος είχε δηλώσει για τον εαυτό του: «Είμαι Δημοκρατικός εκ φύσεως, Μοναρχικός εξ αιτίας της λογικής και Βουρβωνικός για λόγους τιμής».

▶ ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΗΡΩΕΣ

Γεωργάκης Δενδρολίβανος Ο κυρίαρχος του Πατραϊκού

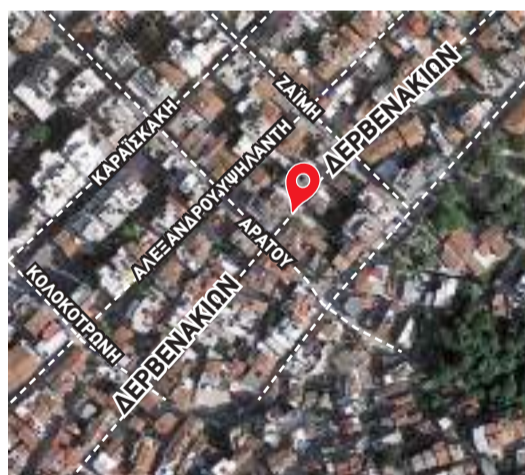

ΟΤΑΝ ΞΕΣΠΑΣΕ η Επανάσταση, ο Ζακυνθινός Γεωργάκης Δενδρολίβανος ήταν 22 ετών. Ηρθε με το πλοίο του, τον «Αγιο Σπυρίδωνα» στην Πάτρα, μαζί με τον θείο του και τους αδελφούς του. Τον Μάιο ξεκίνησε τον αποκλεισμό των Τούρκων από τον Πατραϊκό Κόλπο μέχρι τη Γλαρέντζα. Σε μια περίπολο σταμάτησε πλοιάριο που ερχόταν από τον Μούρτο, με μήνυμα προς τους έγκλειστους Τούρκους του Κάστρου της Πάτρας, να μην παραδοθούν γιατί θα ερχόταν βοήθεια. Ο Δενδρολίβανος παρέδωσε το μήνυμα στον Παλαιών Πατρών Γερμανό και έσπευσε στην ακτή των Τσουκαλεϊκών, όπου θα έφταναν τα πλοία του εχθρού. Ακολούθησε εξάωρη μάχη, με τον Δενδρολίβανο να χάνει δύο άνδρες και να τραυματίζεται ο ίδιος στα πόδια. Οι Τούρκοι, όμως, τρέπονται σε φυγή. Τον Ιούλιο του 1824, θα του ανατεθεί η πολιορκία των φρουριών Μεθώνης και Κορώνης, ενώ τον Φεβρουάριο του 1825 εντοπίζει βρετανική γαλέτα κοντά στον Αραξο, στην οποία επιβαίνουν ο αδελφός του φιλότουρκου προξένου Γκριν, ο Ομέρ Αγάς από την Κρήτη, πολεμοφόδια και χρήματα που προορίζονται για τους Τούρκους. Αναφέρεται, μάλιστα, ότι είχε σταματήσει στον Πατραϊκό τουλάχιστον δέκα εχθρικά πλοία!

▶ ΟΙ ΔΡΟΜΟΙ ΤΩΝ ΜΑΧΩΝ

Η μεγάλη καταστροφή του Δράμαλη στα Δερβενάκια

ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ του 1822, ο Δράμαλης έφτανε στην Πελοπόννησο με 30.000 άνδρες. Κατέλαβε αμαχητί τον Ακροκόρινθο και παρά την αντίθετη συμβουλή του Γιουσούφ Πασά, εισέβαλε με όλον τον στρατό του στην αργολική πεδιάδα, καταλαμβάνοντας στις 13 Ιουλίου το Αργος.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ενέκριναν το σχέδιο του Κολοκοτρώνη να καταληφθούν καιριές θέσεις, εφαρμόζοντας ταυτόχρονα τακτική «καμμένης γης», με τον λιμό να θερίζει τον εχθρό. Στις 26 Ιουλίου ο Δράμαλης αναγκάστηκε να επιστρέψει προσωρινά στην Κόρινθο και κινήθηκε προς το στενό των Δερβενακίων. Η βασική διάβαση φυλαγόταν από τον Αντώνη Κολοκοτρώνη και 1.500 άντρες, ενώ 800 άνδρες υπό τον Πλαπούτα φύλαγαν το Σχινοχώρι και 800 άνδρες υπό τους Νικητάρη και Παπαφλέσσα ήταν σε Στεφάνι και Αγιονόρι.

ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ της εμπροσθοφυλακής μπήκαν στα Δερβενάκια και φιάνοντας στην έξοδο δέχτηκαν τα πυρά των κρυμμένων Ελλήνων. Οι Τούρκοι οπισθοχώρησαν με μεγάλες απώλειες στο ανηφορικό πέρασμα του Αγίου Σώστη, εκεί όπου βρέθηκε έγκαιρα ειδοποιημένο το σώμα των Νικητάρη και Παπαφλέσσα. Η μάχη κράτησε μέχρι αργά τη νύχτα και οι Τούρκοι είχαν τρομακτικές απώλειες, σε ανθρώπους (3.000 νεκροί και τραυματίες), ζώα και υλικά.

▶ ΠΛΑΤΕΙΕΣ ΚΑΙ ΑΓΑΛΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΑ

Η Ομόνοια και η μνήμη του παλιού άρχοντα της Πάτρας

ΓΙΑ ΤΟΝ ΙΩΑΝΝΗ Παπαδιαμαντόπουλο έχουμε γράψει στο παρελθόν στους «Δρόμους της Φωτιάς». Η τεράστια προσφορά του στον Αγώνα και η μαρτυρική του θυσία στο Μεσολόγγι αρκούσαν από μόνης τους προκειμένου η παλαιά πλατεία Ομονοίας να πάρει το όνομά του. Αλλωστε, οι Πατρινοί ήθελαν να τιμήσουν τον παλιό άρχοντα της πόλης, σε σχέση με την πιο ουδέτερη ονομασία «Ομόνοια», την οποία συναντά κανείς σε πλατείες στην Αθήνα (στο πλαίσιο της συμφιλίωσης του 1862), στο Παρίσι (μετά την αναταραχή της Γαλλικής Επανάστασης) και αλλού. Στην Ομόνοια της Πάτρας ήταν τα όρια των ακινήτων του Παπαδιαμαντόπουλου. Μιλάμε για 30 καταστήματα, άλλα τόσα εργαστήρια, πέντε αρχοντικά, δύο αποθήκες οίνου, δύο ελαιοτριβεία και τη μισή κτηματική περιουσία από Σαραβάλι μέχρι Αγιο Δημήτριο!

